

Υπόθεση C-562/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

11 Σεπτεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Upravno sodišče Republike Slovenije (Σλοβενία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Αυγούστου 2023

Προσφεύγουσα:

T-2 družba za ustvarjanje, razvoj in trženje elektronskih komunikacij in opreme d.o.o.

Καθού:

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή ενώπιον του Upravno sodišče (Διοικητικού Δικαστηρίου) με αίτημα την ακύρωση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση παράτασης της ισχύος αποφάσεως για την εκχώρηση ραδιοσυχνοτήτων· Ευρωπαϊκός Κώδικας Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών· ρυθμιστική προβλεψιμότητα για τους κατόχους των δικαιωμάτων· σαφής, ακριβής και απαλλαγμένη αιρέσεων διάταξη του δικαίου της Ένωσης· άμεση εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης· άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Αποτελεί το άρθρο 49, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας EEC [οδηγίας (EE) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών] σαφή, απαλλαγμένη αιρέσεων και αρκούντως ακριβή διάταξη ώστε να μπορούν να την επικαλούνται οι ιδιώτες ενώπιον των εθνικών διοικητικών αρχών και των εθνικών δικαστηρίων;
- 2) Εφαρμόζεται το άρθρο 49, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας EEC και στην περίπτωση παράτασης της διάρκειας ισχύος μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης του RFS [φάσματος των ραδιοσυχνότητων], τα οποία χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας EEC, και ποια γενικά κριτήρια εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή προκειμένου να εκτιμηθεί αν πρέπει να παραταθεί η διάρκεια ισχύος μεμονωμένου δικαιώματος;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησας στο δεύτερο ερώτημα και προκειμένου να εκτιμηθεί η καταλληλότητα της περιόδου ισχύος των μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης του RFS που χορηγήθηκαν κατά τη διάρκεια ισχύος της οδηγίας για την αδειοδότηση [οδηγίας 2002/20/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών] και, συνεπώς, η δυνατότητα παράτασης της διάρκειάς τους, επιβάλλεται η εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας για την αδειοδότηση ή του άρθρου 5, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο, της οδηγίας περί τροποποιήσεως της οδηγίας για την αδειοδότηση [οδηγίας 2009/140/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών] και είναι οι διατάξεις αυτές αρκούντως σαφείς, απαλλαγμένες αιρέσεων και ακριβείς ώστε να μπορεί να εκτιμηθεί βάσει αυτών αν είναι κατάλληλη η διάρκεια της ισχύος μεμονωμένου δικαιώματος χρήσης του RFS;
- 4) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησας στο τρίτο ερώτημα, ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμόζονται προκειμένου να εκτιμηθεί αν είναι κατάλληλη η διάρκεια ισχύος μεμονωμένου δικαιώματος χρήσης του RFS ή η υποχρέωση παράτασης της διάρκειας ισχύος του;
- 5) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησας στο πρώτο, δεύτερο ή τρίτο ερώτημα, έχει σημασία για την απόφαση περί παρατάσεως το γεγονός ότι οι εθνικές διατάξεις που ίσχυαν κατά τον χρόνο λήξεως του δικαιώματος αυτού απέκλειαν ρητώς τη δυνατότητα παράτασης της διάρκειας ισχύος του πέραν της 15ετίας;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2002/20/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (στο εξής: οδηγία για την αδειοδότηση), και ιδίως το άρθρο 5·

Οδηγία 2009/140/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/EK σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/EK σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/EK για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (στο εξής: οδηγία για την τροποποίηση της οδηγίας για την αδειοδότηση), και ιδίως το άρθρο 3·

Οδηγία (ΕΕ) 2018/1972 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (στο εξής: οδηγία ΕΕCC), και ιδίως τα άρθρα 49, 50, παράγραφος 1, και 124.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Το άρθρο 155 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Σλοβενίας έχει ως εξής:

«Οι νόμοι, άλλοι κανόνες δικαίου και πράξεις γενικής ισχύος δεν μπορούν να έχουν αναδρομική ισχύ. Μόνον ο νόμος μπορεί να προβλέπει την αναδρομική ισχύ ορισμένων διατάξεών του, όταν τούτο είναι αναγκαίο για λόγους δημοσίου συμφέροντος και εφόσον δεν θίγονται κατ' αυτόν τον τρόπο κεκτημένα δικαιώματα».

Zakon o elektronskih komunikacijah [νόμος για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες] (στο εξής: ZEKom)

Το άρθρο 50 του ZEKom προέβλεπε τα εξής:

«(1) Η απόφαση περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων εκδίδεται από τον Οργανισμό και ισχύει για ορισμένη χρονική περίοδο η οποία δεν υπερβαίνει τα 15 έτη, με εξαίρεση την εκχώρηση ραδιοσυχνοτήτων για την παροχή υπηρεσιών κινητής ραδιοτηλεφωνίας στην αεροναυτιλία και στη ναυτιλία.

[...]».

Το άρθρο 51 του ZEKom όριζε τα εξής:

«Η ισχύς απόφασης περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων μπορεί να παραταθεί κατόπιν αιτήσεως του δικαιούχου, εφόσον κατά τη λήξη της ισχύος της πληρούνται όλες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χρήση των ραδιοσυχνοτήτων».

Zakon o elektronskih komunikacijah (στο εξής: ZEKom-1), ο οποίος στις 15 Ιανουαρίου 2013 αντικατέστησε τον ZEKom και παρέμεινε σε ισχύ έως τις 9 Νοεμβρίου 2022, καθόσον στις 10 Νοεμβρίου 2022 άρχισε να ισχύει ο Zakon o elektronskih komunikacijah (στο εξής: ZEKom-2), με τον οποίο μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η οδηγία EECC.

Το άρθρο 53, παράγραφος 1, του ZEKom-1 προέβλεπε τα εξής:

«Η απόφαση περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων εκδίδεται από τον Οργανισμό και ισχύει για ορισμένη χρονική περίοδο, η οποία πρέπει να έχει την κατάλληλη διάρκεια που είναι αναγκαία για την απόσβεση της επένδυσης, αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 15 έτη, με εξαίρεση την εκχώρηση ραδιοσυχνοτήτων για την παροχή υπηρεσιών κινητής ραδιοτηλεφωνίας στην αεροναυτιλία και στη ναυτιλία».

Το άρθρο 54, παράγραφοι 1, 5 και 6, του ZEKom-1 όριζε τα εξής:

«(1) Η ισχύς απόφασης περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων, με εξαίρεση τις αποφάσεις εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών επικοινωνιών σε τελικούς χρήστες, μπορεί να παραταθεί κατόπιν αιτήσεως του δικαιούχου, εφόσον κατά τη λήξη της ισχύος της πληρούνται όλες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χρήση των εν λόγω ραδιοσυχνοτήτων και λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που διαλαμβάνονται στα άρθρα 194, 195, 196 και 197 του παρόντος νόμου.

[...]

(5) Σε περίπτωση χορήγησης παράτασης, ο Οργανισμός εκδίδει νέα απόφαση περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων.

(6) Δεν είναι δυνατή η παράταση της ισχύος απόφασης περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων για σκοπούς μέτρησης, πιστοποίησης και ελέγχου του ραδιοεξοπλισμού καθώς και απόφασης περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων που προορίζονται για δημόσιες εκδηλώσεις».

Το άρθρο 240 του ZEKom-1 προέβλεπε τη δυνατότητα τροποποίησης, ανάκλησης ή κατάργησης των αποφάσεων που είχαν εκδοθεί δυνάμει του ZEKom, υπό τις προϋποθέσεις και σύμφωνα με τη διαδικασία που προέβλεπε ο ZEKom-1.

Το άρθρο 307 του ZEKom-2 ορίζει εντούτοις ότι οι εκδοθείσες δυνάμει του ZEKom-1 αποφάσεις που προβλέπουν χρονικές περιόδους οι οποίες δεν είχαν ακόμη λήξει κατά την έναρξη ισχύος του ZEKom-2 τροποποιούνται, ανακαλούνται ή καταργούνται υπό τις προϋποθέσεις και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει ο ZEKom-2.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η προσφεύγουσα, T-2 d.o.o. [T-2 εταιρία περιορισμένης ευθύνης για τη δημιουργία, ανάπτυξη και εμπορική προώθηση ηλεκτρονικών επικοινωνιών και του σχετικού εξοπλισμού], ήταν κάτοχος μεμονωμένου δικαιώματος χρήσης των ακόλουθων ραδιοσυχνοτήτων: από 1935 MHz έως 1950 MHz καθώς και από 2125 MHz έως 2140 MHz και από 1910 MHz έως 1915 MHz, οι οποίες της εκχωρήθηκαν για την περίοδο από 21 Σεπτεμβρίου 2006 έως 21 Σεπτεμβρίου 2021 με απόφαση η οποία είχε ως σκοπό να εξασφαλίσει την παροχή δημόσιων υπηρεσιών επικοινωνιών σε τελικούς χρήστες (στο εξής: απόφαση περί εκχώρησης ραδιοσυχνοτήτων ή ΑΕΡΣ). Η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση της 20ής Αυγούστου 2021, με την οποία ζήτησε την παράταση της ισχύος της ΑΕΡΣ κατά το μέρος που αφορούσε το ζεύγος συχνοτήτων αμφίδρομης λειτουργίας από 1935 MHz έως 1950 MHz και από 2125 MHz έως 1950 MHz.
- 2 Την 1η Οκτωβρίου 2021 ο καθού, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (Οργανισμός για τα Δίκτυα και τις Υπηρεσίες Επικοινωνιών της Δημοκρατίας της Σλοβενίας), απέρριψε την αίτηση παράτασης της ισχύος της ΑΕΡΣ με την αιτιολογία ότι, σύμφωνα με τον ΖΕΚom-1, δεν μπορούσε να παραταθεί πέραν της 15ετίας η ισχύς της ΑΕΡΣ που είχε ως σκοπό να εξασφαλίσει την παροχή υπηρεσιών επικοινωνιών σε τελικούς χρήστες. Κατά την άποψη του καθού, το άρθρο 49 της οδηγίας ΕΕCC, το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στο πλαίσιο αποφάσεως περί παρατάσεως, διότι συνιστά νομικώς ατελή διάταξη. Η διάταξη αυτή αποτελεί εν μέρει ανοικτό κανόνα στο μέτρο που απαιτείται συμπλήρωσή της με ειδική ρύθμιση και καταλείπει επίσης στα κράτη μέλη περιθώριο εκτιμήσεως ως προς τον τρόπο μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο. Η Δημοκρατία της Σλοβενίας, για παράδειγμα, αποφάσισε να μη μεταφέρει με νέο νόμο στην εθνική έννομη τάξη το άρθρο 49, παράγραφος 2, της οδηγίας ΕΕCC, αλλά προέβλεψε εξαρχής την 20ετή διάρκεια των δικαιωμάτων.
- 3 Ο καθού διατείνεται ότι η αυτόματη, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, παράταση της διάρκειας ισχύος των δικαιωμάτων χρήσης του φάσματος των ραδιοσυχνοτήτων (στο εξής: RFS) δεν προβλέπεται από το άρθρο 49 της οδηγίας ΕΕCC. Περαιτέρω, η παράταση της διάρκειας των μεμονωμένων [δικαιωμάτων χρήσης], σύμφωνα με το άρθρο 49, παράγραφος 3, της οδηγίας ΕΕCC, με σκοπό τη διασφάλιση της 20ετούς ρυθμιστικής προβλεψιμότητας, προβλέφθηκε για πρώτη φορά με την εν λόγω οδηγία. Τούτο, όμως, σημαίνει ότι οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση παράτασης πρέπει να είναι ήδη γνωστές κατά τη στιγμή της χορήγησης των δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων. Για την εκχώρηση των επίμαχων ραδιοσυχνοτήτων το 2006 δεν απαιτείτο η συνδρομή των εν λόγω προϋποθέσεων.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως του καθού, με την οποία είχε απορριφθεί αίτησή της για παράταση της ισχύος της ΑΕΡΣ. Με το δικόγραφο της προσφυγής της, υποστηρίζει ότι ο καθού όφειλε, σύμφωνα με το άρθρο 49, παράγραφος 2, της οδηγίας ΕΕCC, στην περίπτωση αποφάσεων περί εκχωρήσεως ραδιοσυχνοτήτων για χρονικό διάστημα 15 ετών, να καθιστά δυνατή, πριν από την παρέλευση της 15ετίας, την παράταση της ισχύος τους για άλλα 5 έτη, δεδομένου ότι οι κανόνες που περιέχονται στον ΖΕΚom-1 αντίκεινται σαφώς στην οδηγία ΕΕCC. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, το άρθρο 49, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής είναι σαφές, ακριβές και απαλλαγμένο αιρέσεων και, ως εκ τούτου, έχει άμεση εφαρμογή και ισχύ. Σκοπός της διάταξης αυτής είναι να παρέχει ασφάλεια δικαίου στους υφιστάμενους κατόχους δικαιωμάτων και ρυθμιστική προβλεψιμότητα για μια περίοδο τουλάχιστον 20 ετών. Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι για τον λόγο αυτόν η ρυθμιστική αρχή υποχρεούται, στην περίπτωση χορήγησης δικαιωμάτων για 15 έτη, να κινήσει διαδικασία παράτασης τουλάχιστον δύο έτη πριν από τη λήξη της ισχύος τους. Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι η οδηγία ΕΕCC είναι δεσμευτική για τη Δημοκρατία της Σλοβενίας από την ημερομηνία δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή από τον Δεκέμβριο του 2018. Περαιτέρω, υποστηρίζει ότι η εν λόγω οδηγία δεν περιορίζει την εφαρμογή του άρθρου 49, παράγραφος 2, μόνο στην περίπτωση παράτασης της διάρκειας ισχύος μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων που εκχωρήθηκαν μετά την έναρξης ισχύος της, αλλά εφαρμόζεται και επί δικαιωμάτων τα οποία χορηγήθηκαν πριν από την έκδοσή της, τα οποία δεν είχαν ακόμη λήξει κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της. Συνεπώς, ο καθού θα έπρεπε, βάσει της ως άνω διάταξης της οδηγίας ΕΕCC, να παρέχει από τις 21 Δεκεμβρίου 2020, στους κατόχους δικαιωμάτων που εκχωρήθηκαν για λιγότερο από 20 έτη, τη δυνατότητα παράτασης της διάρκειας ισχύος τους σε 20 έτη. Τούτο ισχύει και για την προσφεύγουσα, δεδομένου ότι η 15ετής περίοδος εκχώρησης σε αυτήν των επίμαχων ραδιοσυχνοτήτων έληξε στις 21 Σεπτεμβρίου 2021 και, επομένως, το δικαίωμά της δεν είχε ακόμη λήξει όταν άρχισε να ισχύει η οδηγία ΕΕCC ή όταν παρήλθε η προθεσμία μεταφοράς της στο εσωτερικό δίκαιο. Η προσφεύγουσα ζητεί από το Upravno sodišče να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση και να αναπέμψει την υπόθεση στο καθού για να εκδώσει νέα απόφαση.
- 5 Προς αντίκρουση των προεκτεθέντων, ο καθού προβάλλει ότι το άρθρο 49, παράγραφος 2, της οδηγίας ΕΕCC αποτελεί κανόνα του οποίου η εφαρμογή τελεί υπό αίρεση και ότι η διάταξη αυτή καταλείπει στα κράτη μέλη ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως, καθόσον δεν απαιτεί να χορηγούν αυτομάτως παράταση. Ο καθού υποστηρίζει επίσης ότι η παράταση της διάρκειας ισχύος των μεμονωμένων δικαιωμάτων [χρήσης] για τις ασύρματες ευρυζωνικές υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποσκοπεί στην εξασφάλιση 20ετούς ρυθμιστικής προβλεψιμότητας μόνο για τις ραδιοσυχνότητες που έχουν εκχωρηθεί μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας ΕΕCC και ότι η διάταξη αυτή δεν μπορεί να έχει αναδρομική εφαρμογή. Ο καθού υπογραμμίζει ότι οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση παράτασης θα έπρεπε να είναι ήδη γνωστές κατά την ημερομηνία

χορήγησης του δικαιώματος χρήσης των ραδιοσυχνοτήτων, ήτοι στις 9 Ιουνίου 2006, όταν δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας η προκήρυξη διαγωνισμού για τις εν λόγω συχότητες. Δεδομένου δε ότι ο διαγωνισμός αυτός και, στη συνέχεια, η ΑΕΡΣ δεν προέβλεπαν τη δυνατότητα παράτασης, δεν μπορεί να παραταθεί η ισχύς της επίμαχης ΑΕΡΣ, υπό το πρίσμα του γράμματος του άρθρου 49 της οδηγίας ΕΕCC.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 6 Το ερώτημα που τίθεται εν προκειμένω είναι αν η πλήρης αποτελεσματικότητα της οδηγίας ΕΕCC πρέπει να διασφαλιστεί μέσω της παράτασης της ισχύος της ΑΕΡΣ ή αν οι προβλεπόμενοι στην εν λόγω οδηγία κανόνες που αφορούν τη διάρκεια ισχύος των μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης του RFS ισχύουν μόνο για τα δικαιώματα που έχουν χορηγηθεί μετά την έναρξη ισχύος της. Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, τίθεται το ερώτημα εάν η πλήρης αποτελεσματικότητα της οδηγίας για την αδειοδότηση πρέπει να διασφαλιστεί διά της εξετάσεως της αναγκαιότητας παράτασης της ισχύος της επίμαχης ΑΕΡΣ.
- 7 Οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης που έχουν καθοριστική σημασία από νομικής απόψεως είναι οι εξής:
 1. Ο καθού εξέδωσε την ΑΕΡΣ στις 21 Σεπτεμβρίου 2006 για περίοδο 15 ετών, δηλαδή μέχρι τις 21 Σεπτεμβρίου 2021.
 2. Κατά την ημερομηνία χορήγησης του δικαιώματος, στις 21 Σεπτεμβρίου 2006, ίσχυε στην Ευρωπαϊκή Ένωση η οδηγία για την αδειοδότηση η οποία όριζε ότι η διάρκεια του δικαιώματος χρήσης το οποίο χορηγείται για ορισμένο χρονικό διάστημα πρέπει να είναι κατάλληλη για τη σχετική υπηρεσία· ωστόσο, στη Δημοκρατία της Σλοβενίας ήταν σε ισχύ ο ΖΕΚom ο οποίος επέτρεπε την παράταση της ισχύος οιασδήποτε ΑΕΡΣ πέραν της 15ετίας, εφόσον πληρούνταν όλες οι προβλεπόμενες κατά τον χρόνο λήξης της ισχύος της εν λόγω απόφασης προϋποθέσεις για τη χρήση των ραδιοσυχνοτήτων.
 3. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2021, όταν έληξε η ισχύς της ΑΕΡΣ, στην Ευρωπαϊκή Ένωση ίσχυε η οδηγία ΕΕCC η οποία δεν παρέχει ρητές οδηγίες στα κράτη μέλη για τον τρόπο ρύθμισης του καθεστώτος παράτασης της ισχύος των μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων τα οποία χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της, και όχι κατά τη διάρκειά της, και τα οποία εξακολουθούσαν όμως να ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος της.
 4. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2021 ήταν επιβεβλημένη στη Δημοκρατία της Σλοβενίας η εφαρμογή του ΖΕΚom-1 ο οποίος απέκλειε ρητώς τη δυνατότητα παράτασης πέραν της 15ετίας στην περίπτωση μεμονωμένου δικαιώματος χρήσης ραδιοσυχνοτήτων το οποίο είχε χορηγηθεί με σκοπό να διασφαλιστεί η παροχή δημόσιων υπηρεσιών επικοινωνιών σε τελικούς χρήστες.

5. Κατά τη λήξη της ισχύος της ΑΕΡΣ (21 Σεπτεμβρίου 2021), η Δημοκρατία της Σλοβενίας δεν είχε ακόμη μεταφέρει την οδηγία EECC στην έννομη τάξη της, όπως θα έπρεπε να είχε πράξει έως τις 20 Δεκεμβρίου 2020.
- 8 Για την έκδοση αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση απαιτείται, επομένως, να δοθεί οπωσδήποτε απάντηση στο ερώτημα εάν το άρθρο 49, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας EECC έχει άμεση εφαρμογή, ούτως ώστε να επιβάλλεται κατά κανόνα, μετά την παρέλευση της 15ετίας, η παράταση για άλλα 5 έτη της διάρκειας ισχύος του δικαιώματος χρήσης και στο ερώτημα εάν ο κανόνας αυτός ισχύει (και) για τα μεμονωμένα δικαιώματα χρήσης του RFS που γεννήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας EECC, αλλά δεν είχαν ακόμη λήξει κατά την ημερομηνία αυτή, ή εάν το άρθρο 5 της οδηγίας για την αδειοδότηση έχει άμεση εφαρμογή επί των δικαιωμάτων που εξακολουθούν να υφίστανται και εάν είναι αναγκαίο, κατά τη λήξη της ισχύος της ΑΕΡΣ, να εξεταστεί η καταλληλότητα της διάρκειάς ισχύος τους ή η πρόβλεψη κατάλληλης περιόδου για την απόσβεση της επένδυσης, διότι η διάταξη αυτή αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία αποκλείει την παράταση πέραν της 15ετίας χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η καταλληλότητα της διάρκειας ή η απόσβεση της επένδυσης.
- 9 Δεν αμφισβητείται ότι η Δημοκρατία της Σλοβενίας δεν μετέφερε εμπροθέσμως την οδηγία EECC στην έννομη τάξη της. Ως εκ τούτου, το Upravno sodišče διατηρεί αμφιβολίες περί του κατά πόσον οι διατάξεις του άρθρου 49, παράγραφος 2, πρώτο, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, της οδηγίας EECC είναι σαφείς και απαλλαγμένες αιρέσεων. Καθοριστικής σημασίας για την έκδοση της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου είναι το ζήτημα της ερμηνείας του όρου «ρυθμιστική προβλεψιμότητα για τους κατόχους των δικαιωμάτων». Η ερμηνεία του όρου αυτού κατά την προσφεύγουσα είναι ότι το δικαίωμα πρέπει να χορηγείται για 15 έτη και ότι η 20ετής προβλεψιμότητα εξασφαλίζεται διά της αναγνώρισεως της ανάγκης παράτασης της ισχύος του για άλλα 5 έτη σύμφωνα με το άρθρο 49, παράγραφος 1, της οδηγίας, εκτός εάν η παράταση αυτή δεν συνάδει με τα γενικά κριτήρια του άρθρου 49, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, στοιχεία α' ή β', της οδηγίας ή η αρμόδια αρχή έλαβε σε βάρος του κατόχου μέτρα λόγω μη συμμόρφωσης με τους όρους των δικαιωμάτων χρήσης, κατά την έννοια του άρθρου 49, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο.
- 10 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, δεν είναι σαφές αν τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν υπό ποιες προϋποθέσεις θα διασφαλίζουν την 20ετή προβλεψιμότητα του δικαιώματος χρήσης, δηλαδή υπό ποιες προϋποθέσεις θα διασφαλίζουν παράταση για άλλα 5 έτη, όταν αποφασίζουν ότι η διάρκεια ισχύος του είναι 15 έτη. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επίσης αν η οδηγία EECC είναι αρκούντως σαφής για να αποτελέσει τη βάση στην οποία θα στηρίξει την απόφασή του.
- 11 Το ερώτημα, επομένως, είναι αν η οδηγία επιτρέπει στα κράτη μέλη να καθορίζουν ποιες προϋποθέσεις θα λαμβάνονται υπόψη για την παράταση της διάρκειας ισχύος των δικαιωμάτων. Αυτό προκύπτει ιδίως από το άρθρο 49, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο της οδηγίας EECC, το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη

μέλη καθιστούν διαθέσιμα τα γενικά κριτήρια για την παράταση της διάρκειας των δικαιωμάτων χρήσης σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πριν από τη χορήγησή τους και προσδιορίζει εν συνεχεία ποιες ανάγκες αφορούν τα κριτήρια αυτά. Εάν οι προϋποθέσεις που θέτει η οδηγία είχαν όντως άμεση εφαρμογή, δεν θα ήταν αναγκαίο να διασφαλιστεί ειδική πρόσβαση στα κριτήρια αυτά, διότι θα έπρεπε να γίνει δεκτό ότι τα εν λόγω κριτήρια, εφόσον περιλαμβάνονται σε νομοθετικό κείμενο που έχει ήδη δημοσιευθεί, είναι ή θα έπρεπε να είναι γνωστά στα πρόσωπα στα οποία απευθύνονται.

- 12 Από την άλλη πλευρά, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ίδια η οδηγία προβλέπει ήδη γενικές προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση παράτασης (διασφάλιση του ανταγωνισμού, αποτελεσματική χρήση του RFS, προώθηση της καινοτομίας και των επενδύσεων, επενδεδυμένα κεφάλαια). Κυρίως, όμως, δεν φαίνεται να είναι σαφές, κατά το αιτούν δικαστήριο, αν το κράτος έχει τη διακριτική ευχέρεια να εξαρτά τη χορήγηση παράτασης από το ύψος των επενδύσεων που έχουν γίνει στις υποδομές ή αν η ίδια η οδηγία προβλέπει ότι η προϋπόθεση αυτή, δηλαδή η απόσβεση των επενδεδυμένων κεφαλαίων, είναι ουσιώδης για την παράταση, διότι τούτο απορρέει τόσο από το άρθρο 49, παράγραφος 1, όσο και από το άρθρο 49, παράγραφος 2, της οδηγίας. Το αιτούν δικαστήριο έχει επίσης αμφιβολίες ως προς τη σχέση μεταξύ των διαφόρων κριτηρίων, δηλαδή διερωτάται αν κάποιο κριτήριο πρέπει να υπερισχύει έναντι των άλλων ή αν, αντιθέτως, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να ρυθμίσουν το ζήτημα αυτό (μόνο) κατά τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο.
- 13 Σε περίπτωση καταφατικής απάντησής του Δικαστηρίου στο ερώτημα αν το άρθρο 49, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας EECG έχει άμεσο αποτέλεσμα στις κάθετες έννομες σχέσεις, το Upravno sodišče διερωτάται περαιτέρω αν η οδηγία αυτή απαιτεί 20ετή προβλεψιμότητα ή παράταση της διάρκειας ισχύος του 15ετούς δικαιώματος για άλλα 5 έτη (υπό ορισμένες προϋποθέσεις) και στην περίπτωση μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης του RFS που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της εν λόγω οδηγίας. Το άρθρο 124 της οδηγίας EECG δεν περιέχει μεταβατικές ρυθμίσεις για τα δικαιώματα αυτά και το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να συνάγει ούτε από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας τον σκοπό της όσον αφορά τις εν λόγω έννομες σχέσεις. Το συμπέρασμα ότι η οδηγία δεν έχει αναδρομική ισχύ θα μπορούσε να συναχθεί ενδεχομένως από το άρθρο 49, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, το οποίο προβλέπει ότι τα κριτήρια παρατάσεως πρέπει να είναι γνωστά πριν από τη χορήγηση των δικαιωμάτων και από το τέταρτο εδάφιο της διάταξης αυτής σύμφωνα με το οποίο η διαδικασία παρατάσεως πρέπει να αρχίσει το αργότερο δύο έτη πριν από τη λήξη της ισχύος τους. Η χρονική αυτή περίοδος δεν μπορεί να διασφαλιστεί για δικαιώματα που λήγουν πριν παρέλθει διετία από την έναρξη ισχύος της οδηγίας EECG.
- 14 Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν τυχόν, υπό το πρίσμα του άρθρου 50, παράγραφος 1, της οδηγίας EECG, ασκεί επιρροή στην απόφαση περί παρατάσεως το γεγονός ότι ο νόμος που ίσχυε κατά τον χρόνο λήξης της ισχύος του δικαιώματος απέκλειε ρητώς τη δυνατότητα παράτασης.

- 15 Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αν η οδηγία ΕΕCC εφαρμόζεται στην περίπτωση παράτασης της διάρκειας ισχύος των μεμονωμένων δικαιωμάτων χρήσης του RFS που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της, το *Upravno sodišče* διερωτάται αν πρέπει ενδεχομένως να εξασφαλιστεί το ίδιο αποτέλεσμα που απαιτεί η οδηγία ΕΕCC και βάσει του ισχύοντος κατά τον χρόνο χορηγήσεως του δικαιώματος κανόνα του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας για την αδειοδότηση, δυνάμει του οποίου η διάρκεια του δικαιώματος πρέπει να είναι κατάλληλη για τη σχετική υπηρεσία λαμβανομένης δεόντως υπόψη της αναγκαίας περιόδου για την απόσβεση της επένδυσης, στο μέτρο που η διάταξη αυτή είναι απαλλαγμένη αιρέσεων και σαφής και δεν απαιτεί την έκδοση οιασδήποτε πράξεως εκ μέρους είτε των θεσμικών οργάνων της Ένωσης είτε των κρατών μελών. Το *Upravno sodišče* γνωρίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο έκρινε στην υπόθεση C-205/20 ότι το άρθρο 20 της οδηγίας 2014/67 έχει άμεσο αποτέλεσμα, το οποίο ορίζει ότι οι προβλεπόμενες χρηματικές κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, ανάλογες με την παράβαση και αποτρεπτικές. Η καταλληλότητα και η αναλογικότητα είναι συγκρίσιμες έννοιες υπό το πρίσμα της σαφήνειας και της απουσίας αιρέσεων. Εάν επιβάλλεται η εφαρμογή των ως άνω διατάξεων της οδηγίας για την αδειοδότηση ή της οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας για την αδειοδότηση, το ερώτημα που θέτει το αιτούν δικαστήριο είναι ποια κριτήρια πρέπει να εφαρμοστούν για την παράταση της διάρκειας ισχύος μεμονωμένου δικαιώματος χρήσης του RFS.